

TRANSILVANIA.

FOIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

ANULŪ ALŪ XXI-LEA

1890.

EditorŪ: ComitetulŪ AsociaȚiunei.

RedactorŪ: I. Popescu, primŪ secretarŪ alŪ AsociaȚiunei.

SIBIIU,

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARCHIDIECESANE,

1890.

Tabla de materii.

	Pag.
Cătră onorații cetitori, de Ioană Popescu	1
<i>I. Istoriă.</i>	
Ună documentă istoricū, de G. Sima alū luī Iónū	19
Spicuri din autori străini asupra Românilorū, de P. Bros- ténū	42, 65, 104, 271
Arabia dela gurile Dunării, de Dr. A. Marienescu	225
Aurelianū împăratulū și retragerea sa din Dacia, de Dr. A. Marienescu	341
Crașori Romani în Dacia pe timpulū stăpânirei Sarma- tilorū, de Dr. A. Marienescu	389, 421
<i>II. Studii literare științifice.</i>	
Români Istrieni, de V. Nicoră	3
Cărțile cele mai bune și bibliotecile poporane, de Dr. G. Popa	9, 33
Câte-va observări asupra scrierilor din poporū și pentru poporū, de G. Sima alū luī Iónū	54
Baba Dochia, de Dr. A. Marienescu	72
Întemeierea psihologică a actelorū elementare ale gân- durei în marginile legilorū Herbartiane, de asociare și reproducere, (Monografie psihologică) de Stefanū Velovanū	80, 97, 147, 178, 280, 365, 406
Termini de topografie în limba română, de Dr. G. Popa	114
Observațiuni asupra graiului ardelenescū în raportū cu limba literară de peste Carpați, de A. Șuluțū Cărpinișanū	139, 165
Expansiunea aerului atmosfericū, de T. Ceontea	153
Învățare (studiu filologicū), de Dr. A. Marienescu	193
Medard, de T. Ceontea	213
Ceva despre epica luī Vasile Alexandri, de Virgilū Onițū	237, 262
Vasile Alexandri (Schiță biografică), de Virgilū Onițū	399
<i>III. Pedagogiă.</i>	
Pedagogia în academia de științe din Berlin, de I. Popescu	13
Lucrul de mână în școle, de G. Moianū	51, 85
Reforma cea mai importantă, ce e pe cale de a se întro- duce în sistemulū educațiunei, de I. Popescu	109
Învețământulū educativū și însemnătatea luī pedagogică, de I. Popescu	129

✓	Știința în scôlă și afară de scôlă, de Dr. P. Spanu	171 și 204
X	Istoria naturală în scôlele populare, de Dr. D. P. Barcianu, Recensiune, de I. Popescu	442

IV. *Economiă.*

X	Despre Albinăritu, de Elia Câmpenu	118
X	Rolul gunoiului în agricultură, de I. Georgescu	182

V. *Higienă.*

X	Câte-va reguli igienice pentru vedere, de Dr. Elefterescu	440
---	---	-----

VI. *Literatură populară.*

	Colinde, de G. Sima alu lui Ionu	21
	Doine, de I. P. Reteganulu	58
	Beneșulu, poveste din popor, de I. P. Reteganulu	115
	Pintea, baladă din popor, de G. Sima alu lui Ionu	123
	Colinde, de Andreiu Bârseanu	186
	Doine, de I. P. Reteganulu	413

VII. *Bibliografiă.*

	Publicațiuni venite la redacțiune	92
--	---	----

VIII. *Acte oficiale.*

	Procesele verbale ale Comitetului Asociațiunei, 23, 61, 95, 124, 158, 188, 217, 250, 285, 372, 376, 415, 448,	450
	Convocarea adunării generale a Asociațiunei	192
	Raportulu generalu și rațiociniulu Comitetului pentru adu- narea generală a Asociațiunei din anul curentu	293
	Procesele verbale ale ședințelor adunării generale a Aso- ciațiunei din a. c.	317, 320
	Noua arondare a despărțemintelor a Asociațiunei tran- silvane	326
	Budgetulu Asociațiunei pro a. c.	332

IX. *Diverse.*

	Consemnarea contribuitorilor făcute în favorul scôlei civile de fete a Asociațiunei,	128, 192, 338, 456
	Programulu examenelor de vară dela scôla civilă de fete a Asociațiunei, pentru anul scolaru expirat	191
†	Vasile Alexandri	261
	Avisu pentru abonenti	456

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 1.

SIBIIŪ, 15 IANUARIE 1890.

Anulŭ XXI.

ĈĂTRĂ ONORAȚII CETITORII!

Adunarea generală a AsociaȚiunei nŭstre, Ținută în anulŭ expiratŭ la Făgărașŭ în 15 și Țilele următore ale lui Augustŭ, după-ce pe fostulŭ ei primŭ secretarŭ, pe multŭ meritatulŭ domnŭ *Georgiu BariȚiŭ* l'a alesŭ de președinte, mĭ-a făcutŭ onŭrea cu totulŭ neașteptată de a me chĭama pe mine la acelŭ postŭ, cu care, după statute, e împreunată și redactarea acestei foi.

Ast-felŭ s'a făcutŭ schimbarea în redacȚiunea fŭiei, fiindŭ chĭamatŭ să urmezŭ eu domnului *BariȚiŭ*, carele a redactatŭ o dŭouăzeci de ani, dela înfiinȚarea ei, cu o abnegaȚiune și rezultate, ce numai istoria i le va puté aprecia după meritŭ.

Avĕndŭ deplină conscientă despre importanȚa acestei foi, care, ca organŭ alŭ AsociaȚiunei, e consacrată și ea, ca și AsociaȚiunea, celorŭ mai înalte interese, ce avemŭ : *literaturei* și *culturei* nŭstre naȚionale, mărturisescŭ, că numai cu mare sfielă amŭ luatŭ asupra-mĭ sarcina de a o redacta. Cum s'ar fi și pututŭ să nu me sfiescŭ de a primi redactarea unŭ organŭ, a cărui misiune nu pŭte să se îndeplinĕscă decâtŭ prin conlucrarea celorŭ mai alese puteri sciinȚifice și literare, ce se află în sinulŭ naȚiunei! Dar mare cum a fostŭ sfiela mea, aceea, deși m'a făcutŭ să hesitezŭ în faȚa sarcinei și responsabilităȚii, ce 'mĭ eraŭ puse în vedere, n'a pututŭ însă să me împedece de a me supune datorinȚei, carea trebue să

ne fiă sântă la toți: de a sta fiă-care la postulă, la care în interesulă binelă comună e chiămată, și a pune în serviciulă lui tôte puterile, de cară dispune.

Cu o hotărfire, isvorită din ună asemenea simțu de datorință, amă primită decă sarcina de a redacta fôia Asociațiunei, în carea ne-amă dedată a privi paladiulă *literaturei* și *culturei* nôstre *naționale*, și cu hotărfirea acêsta voiă căuta ca, întru câtă debilele mele puteri me voră ajuta, pe lângă celelalte chiămări oficiöse, să'mă împlinescă și chiămarea de redactoră.

Amă firma speranță, că ómenii nostri de litere și de sciință încă 'mă voră da totă concursulă posibilă, pentru-ca fôia să se pôta ținé la înălțimea timpului și a chiămărei sale de a servi și ea în măsură câtă mai deplină la realisarea scopuriloră Asociațiunei.

Conformă programei, stabilite prin usă, momentele principale, ce voră constitui și de aci înainte conținutulă fôiei, voră fi: *articulă de sciință, documente istorice, cestiuni filologice, filosofice și pedagogice, produse literare, tractate populare din igienă, economiă și alte ramuri ale vieții poporului* (din cari tractate se voră scôte edițiuni separate pentru a se împărți în poporă), apoi *recensiuni* și la fine voră urma *publicațiunile oficiöse* ale comitetului și adunăriloră Asociațiunei.

Hotărfirea, ce onorabilulă comitetă a luată pentru adoptarea ortografiei Academiei române și a formatului exterioră ală fôiei, este arătată în procesulă verbală dela fine.

Nu este multă, este puțină cece, cu restulă puteriloră neabsorbite de crunta luptă đilnică pentru existență, mai putemă face pe terenulă sciinței, literaturăi și ală culturăi nôstre preste totă. Să nu perdemă însă din vedere adevărulă, pusă dreptă motto fôiei nôstre: *gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo*. Acestă adevără, cunoscută încă din anticitatea clasică, e fôrte semnificativă, arătândă, că decă nu vomă slăbi și vomă continua și cu puținulă ce putemă presta pe

amintitele terene, cu acelă puțină încă vomă progresa. Și așa, întăriți în convingerea acésta, ce e susținută chiar și de aprecierile străinilor, să mergem înaintea cu Dumneșeu!

Sibii, în Ianuarie 1890.

Ioană Popescu.

ROMÂNII ISTRIENI.

„Cu durere și nu tocmai spre onórea nóstră, trebuie să mărturisim, că noi, Români de dincóce de Dunăre, cunoșcem aceste Dialecte (macedo- și istriano-român) cu multă mai puțină, decât să putem asarda păreri seriose.....“ scria dlă *Aronă Densușană* în 1885, pe pagina 33 a *Istoriei literaturii române*. Și mai în jos, tot pe aceeași pagină: „Însemnătatea acestor dialecte pentru limba română este de ună extremă interes. Dreptă aceea dorim, ca studiul lor, adunarea și cercetarea materialului lingvistic, să nu mai întârzie“.

Ce-î drept, de când a fost tipărite cuvintele acestea, n'a trecut fără abia 5 ani; dar și acest interval era de ajuns, ca să se facă ceva pentru acelă extremă interes. În privința *românilor istrieni* însă lucrul tot așa stă și în ziua de azi, ca acum cinci ani.

E într'adevăr lucru de mirare, că guvernul României, care încă în lunile Iunie și Iulie ale anului 1857 a fost trimis pe *I. Maiorescu* în Istria, ca să descopere și să studieze fracțiunea acésta de români, pre cât de neînsemnată la număr, pre atât de interesantă pentru limba și istoria română, s'a oprit la atâta; și că nici chiar Academia de științe din București, care cu ajutoarele sale materiale și morale ar fi putut face cea mai bună ispravă, nu și-a îndreptat ochiul său mai cu de-adinsulă asupra acestui obiect de „ună extremă interes“ pentru limba și istoria română.

Nu voi de loc să învinuesc pe nime, căci repusatul *Ioană Maiorescu*, la timpul său, a corespuns misiunii sale.

Materialul culesu de densulu a fostu publicatu de fiulu seu dlü *T. Maiorescu* în 1874, sub titlulü: „*Itinerariu și dicționarü istriano-românü*“*). Și Academia, din partea sa, a premiatu mai în anii trecuți unü studiü limbisticü alü lui Candrea și Frâncu, întitulatü: *Rotacismü la Moți și Istrieni*. Ba voiü chiarü sä laudü pre mulți streini italieni și germâni, cari directü seü indirectü s'aü ocupatü multü puținü și de limba și de istoria românilorü istrieni.

Dar lucrările acestea, la cari de altcum vomü mai reveni, nu sântü de ajunsü, dice dlü *A. Densușianü* și se recerü cercetări ulterioare limbistice.

Din partea nöstră mai aplicămü observările dlui *Densușianü*, și cu deosebire, la *istoria* românilorü Istrieni, ca atari și ca parte a poporulu românü în generalü. Căci de considerămü limba și istoria lorü ca obiecte separate, demne de studiulü nostru, și ne dămü séma despre rezultatele obținute până acum în ambele direcțiuni, trebuie sä constatămü, că în privința limbei totü mai stămü cum stämü, dar în privința istoriei *românilorü Istrieni* lucrulü abia l'aü începutü streiniü.

Și mânecändü din considerațiunile acestea, ca unulü care de mai mulți ani încöce amü dedicatü o specială atențiune acestorü obiecte și în respectulü limbei *românilorü Istrieni* amü față de alți avantagiulü, ce mi-lü oferă pozițiunea mea în Fiume, aflu oportunü și necesarü de a reîmprospeta cestiunea duplä, limbistică și istorică a *românilorü Istrieni*, a clarifica starea, în care se aflä, și de e posibilü, a contribui încät-va la promovarea studiulu ei.

Începü cu lămurirea datelorü statisticeï etnografice, cari se referü la *românii Istrieni*.

Românii Istrieni locuescü actualminte compacti în 9 și separați de aceștia între sloveni respective croați în alte

*) Numai păcatü, că edițiunea I. a apărutü în esemplare pré puține și a II nu s'a mai făcutü; căci cartea arü merita sä se afle în töte bibliotecile publice și private și în mâna întregelü junimii românesclü studiöse. Eü de exemplu numai după multe umblări încöce și încolo o amü pututü afla (1883) în biblioteca gimnasiulu rom. din Brașovü, de unde din bunăvoința directorulu de atunci dlü *Stefanü Iosifü* o amü împrumutatü, și mi-amü copiatü totü dicționarulu.

2 sate. La aceste sate vomă reveni, cândă le vomă considera din punctă de vedere topografică. Aci însemnă numai, că compactă în cele 9 sate română ocupă acelă teritoră pedemontană (precum 'lă numescă geografă istrienă) ală Istriei, care se ține de grupulă Montemaggiore și se estinde imediată la pôlele lui meridională. Complexulă acesta în limba poporului se chiamă *Vlașia*. Celelalte 2 sate sântă isolate și îndepărtate de *Vlașia*, unulă pe așa numitulă Tschitscherboden (la poporă: Ciceria, la geografă istrienă: Vena) și ală doile pe partea meridională a teritorului Albonei, la mare, cătră Punta Nera. Apoi se mai află română risipiți prin satele vecine cu ale loră și prin cetățile și porturile litoralului întregă.

Esistența loră ca rasă distinsă de celelalte e recunoscută de mai mulți seculi. În timpurile mai vechi numărulă sufleteloră a fostă calculată până la 10.000 (Dr. Kandler, apendice la istoria cronografică a Triestului de Scussa). Că odinioră a fostă cu multă mai mare ca acum, acésta e sigură, căci prin ală 17 seculă există încă o mulțime de alte sate locuite de română, cari acum sântă slavisați. Numărulă celă mai mică ni-lă arată statistica oficiosă a popóreloră din Austria, compilată în 1846, și anume cu cifra de 1555. Va să dică, cifra cea mai mică, adevă nula, o aflămă în statistica oficiosă din 31 Decembre 1880, care nici nu-ă amintescă. Dar despre acésta vomă vorbi mai în josă.

Pe la anulă 1850 *Miklosich* (Rumunische Untersuchungen, Wien 1881 p. 1), constatéză din izvóre oficiose ună numără totală de 2953 seú 2955; esclude din calcululă seú pe cei de pe teritorulă albonesă, pentru că n'ară mai fi făr' 2 inși și și aceia ară vorbi reú românescă, precum nu consideră nici pe cei risipiți prin tótă Istria, căci ară fi deja slavisați.

La anulă 1859 (Combi, Porta Orientale, Trieste, 1859, p. 101) aflămă, pe lângă 160 miă de italieni și 112 miă de slavă, 3000 de română, ca locuitoră ai Istriei naturale, cum dică Combi (mărginită de fluviulă Arsa, de munții Caldiera cu Montemaggiore și Vena, și ear de un fluviuă đisă Tima-

vulă; căci Istria politică de ađi cuprinde tóťă peninsula, până preste acei munđi și se mărginesce cu Fiume, Carniola și Triestulă). Combi decı de asemenea lasă afară din calculă pe cei dela Albona și pe cei de pe Vena, dar consideră pe cei risipiđi prin provinciă.

Totă din anulă 1859 ne comunică Ascoli (studı critici, Gorizia 1861, p. 51) datele preotulă Miceticı din Berdo (Vlașia), din carı resultă ună numără aproximativă de 2200 numai pentru Vlașia. La anulă 1869 (Ficker, *Völkerstämme der öster.-ung. Mon. Wien 1869*) aflămă 3000. Aici însemnă că cifra acésta e identică (diferința de 5 seú 7 suflete) cu a lui Miklosich din 1850, căci Miklosich (veđi l. c.) a folosită izvórele lui Ficker. Decı observările nóstre făcute la cifra lui Miklosich aú și aici valórea loră.

O cifră de mijlocă aflămă în „Dizionario cronografico d'Italia (Milano, 1878, IV. vol. p. 424)“ și anume 5000 întregi. Cifra acésta pare cam curiosă asemănându-o cu celelalte contimporane seú de mai înainte. Apoi nu chiară fără temeiu se đice că italieni în generală nu pré suntă espertı și preciși în de-ale geografiei. Dreptă aceea investiğândă lucrulă cu aceste 5000 din dicționarulă amintită, amă aflată că „Dizionario“, deși publicată la 1878, a trebuită să-și ia informațiunile dela „ună conspectă istorico-geografico-statistică“ compusă la 1803 în biuroulă despărțeméntulă literară-artistică ală Lloydulă austriacă, (v. Romanulă din Bucuresci, 22 Aprilie 1888), care consideră numai nucleulă româniloră istrieni — Vlașia dela Cepici — și-ı atribuesce 5000 de suflete. În estă modă cifra din „Dizionario“ e redusă la valórea ei adevărată: ea se referesce la anulă 1803 și e totă atătă de autentică și de cređută ca orı și care numără din statistica oficiósă. Că „Dizionario“ a împrumutată cifra dela Lloydulă austriacă, e fórte naturală. Italia avea atunci numai în afaceri maritime relațiuni mai strınse cu Austria. Naturalminte autorulă „Dizionario“-lui la 1878 nu supunea că români istrieni în restimpă de 75 de anı ară fi putută scăde, căci popórele de regulă se înmulțesc. În fine

cum să le poți imputa italienilor neesactitatea în lucruri românesce, când românii înșiși mărturisesc cu durere, că nu cunosc îndestul neamul lor.

Rămâne să vorbim de conscripțiunea etnografică din 31 Decembre 1880. Acesta, precum am ășis, nici nu amintese de românii istrieni. Lucrul era bătător la ochi, cu atât mai mult, că în statistica aceea s'au fost făcute multe nedreptăți tuturor naționalităților din Austria, precum se face și în Ungaria și peste tot locul, unde se urmăze sistemul „Umgangssprache“, care, mai cu seamă în afaceri oficiose și cu persoane cari nu cunosc limba noastră, e cea oficiosă. În locul acesta însă nu ne pôte fi scopul să discutăm principiile științifice ale statisticei în general și nici nu vom critica basa specială (Umgangssprache) a conscripțiunei din 1880, dar atâtă tot observăm, că dacă românii istrieni nu vorbesc cu poporele, cu cari vin în contact, decâtă croătesce seú italiennesce (căci în 1880 unii numerau ca croați, alții ca italieni), pentru că limba loră cine nu o învêta nu o înțelege, — ei între ei, acasă, în familiă, pe teritorul lor în Vlașia, seú unde vor fi, vorbesc limba loră propriă (coruptă, antică, mestecată seú cum, acesta formeză obiectul limbistice), așa în cât unele femei, cari n'au eșit din satul lor, și pruncii până la o etate de 10—12 ani nu ști decâtă românesce. Deci numărătorii din 1880 cel puțin sub asterisc puteau nota, că limba în cutare și cutare loc e românescă și locuitorii de acolo sunt români. E drept, că în 1880 școli proprii ei n'au avut, precum nu au nici acum, ca să se fi putut constata limba vorbită și înțelăsă de tôte șufletele românesce din Istria; și spre nenorocirea loră limba ritului în bisericile loră e cea croată — o absurditate dintre cele mai grosolane — și ast-fel comisiunea respectivă lesne a putut fi trasă în erorea parțialităților de preoții slavi, cari vor fi subministrat datele statistice, și cari sunt mai multă apostoli ai aspirațiunilor slave, decâtă ai cuvântului dumnezeesc.

Dar de nu o a făcutu comisiunea însași, s'aû aflatu alți ómenî, provêduți cu erudițiunê și neparțialitate, cari din curatú sentimentú de dreptate, n'aû pututu suferi erorile incurse în conspectele oficióse, și încátú privesce pe româniî istrieniî aû regulatú afacerea. „Die ethnographischen Verhältnisse des öster. Küstenlandes nach dem richtiggestellten Ergebnisse der Volkszählung vom 31 Dezember 1880. Mit einer ethnographischen Karte in 2 Blättern. Von Carl Freiherr von Czörnig, k. k. Oberfinanzrath, Triest, 1885.“ și „Die Rumunen in Istrien“ (Petermann, Geogr. Mittheilungen 1883, p. 294) de Dr. C. Lechner, profesorú în Pisino, suntú dóuê lucrări, cari aû reclamatú dreptate pentru româniî istrieniî. Dupá Czörnig în 1880 Vlașia a avutú 2121 și dupá Lechner în 1884 2300 de suflete, la cari se mai adaugá 531 de pe Vena, și așa arú fi cu toți cam 2600, fără cei de pe la Albona și cei risipiți prin provinciá.

Ultima (1888) cifrá și cea mai prospêta de 2999, numai pentru Vlașia o avemú din gura dlui Costantini, deputatú la dieta istrianiá și consilierú alú comitetului provincialú din Parenzo (Veđi „L'Istria“ din Parenzo, 6 Ottobre 1888 și „Tribuna“ din Sibiuú, 18—20 Octomvrie 1888).

Reasumándú cifrele acestea, cãpêtamú tabela urmátóre:

	Vlașia	Pe Vena	Peter. Alb.	Risipiți	Totalú
Timpii vechii (incl. 16. seculú)	?	?	?	?	10.000
1803	5000	?	?	?	?
1846	?	?	?	?	1555
1850	2430	523 (525)	0	0	2953 (2955)
1859 Combi	3000	?	?	?	?
1859 Ascoli	2200	?	?	?	?
1869 ca în 1850					
1880 { Czörnig	2121	} 531	?	?	} circa : 2600
1884 { Lechner	2300		?	?	
1888	2299	?	?	?	?

Acésta între altele ne arată fenomenul trist, că pe când alte popóre cu timpul cresc, se înmulțesc, românii istrieni scad mereu. Și proporțiunea e cam atare, că rămânând condițiunile de până acum ușor se va împlini trista profeția a lui *W. Urbas*, că nu va trece o sută de ani până ce se va fi stersă și ultima urmă a lor.

Vincentiū Nicórá.

CĂRȚILE CELE MAI BUNE ȘI BIBLIOTECILE POPORANE.

Teme de conținut literar, la o tractare aprofundată aș locul lor în opuri. Foile cotidiene preferesc a scrie în notițe scurte și de interes actual; că sânt varii obiectele de cari se ocupă, și caută se lucre iute.

Calea de mijloc este a înbina momentul literar cu cel actual, și acésta problemă se vine foilor literare, ce se publică în periode mai lungi, cari drept-aceea pot, mai cu îndemănare, să ferescă iuțela de superficialitate, și aprofundarea s'o ferescă de urmărirea unor scopuri eschisiv doctrinare séu cu desconsiderare pentru lipsele actualității.

Atari vederi ne conduc modest în acest organ stimat a vorbi despre cărți mai întei.

I.

Era în Anglia la 1887 că unile gazete, dorind a răspândi în public gustul de o lectură folositoră, propuseră un plebiscit. Cu plebiscitul voia să culégă voturi dela cetitori, întru a constata: cari sânt cei mai buni „100 de autori“. Acesti 100 se înțeleg din tóte timpurile în veri ce limbă, despre veri ce obiect, în scurt: cei mai buni de recomandat pentru lectură!

Viéta e scurtă a ceti mulți autori „*ars longa, vita brevis*“, dar 100 póte fiă-cine, și de aceea sântem dator, așa a socotit anglul cel practic, dator să oferim fiă-cui lista celor 100.

Să nu perdemă din vedere, că anglulă ține multă la o lectură bună și scie s'o respândescă iute în proporțiunī mari. Aducemă de exemplu că *Smiles*, apostolulă burgesiei angle, mai nainte cu câteva decenie nu-și căpeta editorī la opurile sale, precum însulă ni spune în o precuvântare, dar astăđi acele opurī sântă respândite în sute de mīi de esemplarie. Este dar naturală, în Anglia, mulțimea bărbaților, deviniți celebri cu studiulă propriū, din lectură privată, seū cum se mai đice „autodidacți“. Dcă în Germania atletulă culturei și alū literaturēi vine dela universitate de pe catedră, atunci în Anglia vine din atare bibliotecă publică. E mândria némțului să-și vedă universitățile sale bine proveđute cu profesori de valóre și de renume, érá anglulă — đice unū călătorū germanū — mai caută să aibă și bibliotecī bogate și spațiose, elegante și comode, cu tóte îndemănările, câte le reclamă studiulă juniloră și lucrulă betrániloră. Intru acésta a isbutitū anglulă să întrécă pe toți. — Cândū điserămū „autodidacți“, amū luatū sensulă propriū, ce-lū îndicarămū, nu cum se întrebuintéză de comunū a însemna pre cel-ce adună materialū multū de cunoscințe, dar fără sistemă. Anglulă străbate în sistemă cu o stăruință potențată și combinată, ce ni este străină, ca limba dēnsului, bună órá dacă noi đicemū „diletantū“, înțelegemū pre celū inferiorū unū profesionistū, dar anglulă înțelege pre celū superiorū, pre cel-ce cultivă studiulă din iubire, vocațiune „delectare“. Revenimū la cei 100.

Era greū de a scóte ceva la cale cu plebiscitulă, într'o afacere, ce nici în Anglia n'a devenitū încă plebeană. După unile discusiunī, luminați luară điarishtiī angli refugiu la autoritatea literară. Așa s'a primitū lista compusă de *Iohn Lubbock*, cancelarulă universităței de Londra.

Însă germaniloră li s'a părutū, că anglulă n'a luatū în considerațiune diréptă productele literaturēi germane. Decī *Dr. M. Schneidewin* a compusū și publicatū acum la Berlin scrierea: „Cele mai bune cărți din tóte timpurile și din tóte literaturile, unū răspunsū germanū la scrierea anglă:

„Lista celor mai bune 100 de cărți“. A lucrată *Schneiderwin*, ajutată de 35 de literați germani, totu nune sonore pe terenul de cultură, și reproduce dela fiă-care câte o epistolă, cu recomandare de opuri nouă și nouă. Așa a crescută numărul recomandatelor de la „6 miș până la 10 miș“, cum țice autorul. Mai observămă că alătorea cu cei 35 de literați aș lucrată încă 26 de editori, librari, tipografi ș. c. l. ale căroră nune obvină apoi în urmă, ca firme, între anunțiele seș inserțiunile adause la scrierea citată.

Este învederată, că acei literați germani, considerându-i în calculă rotundă, n'aș putută să se restringă la cifra de 100, ca anglulă, érá rezultatulă obținută, adecă numărulă de 6 miș până la 10 miș, ni ți-i espune la satire și la presupuneră defavoritóre.

Cei cu inclinațiunea la satire, considerându că atâtea miș de cărți pretindă încordare ți și nópte, fără speranță de a sfârși, voră țice cu țerană din poveste despre mediculă loră : „Mediculă nostru catesce necontenită, a bună sémă e fórté bătută la capă!“ Acei țerană, cu toți sănătoși, nu-și puteau esplica altmintrea lipsa de o cetire continuă pentru ună medică fără ocupațiune. Să adaugemă că, morboși de erau țerană, și mediculă avisată a studia morburile la fiă-care particulară, nici atuncă nu se motiva o cetire continuă, de óre-ce intelectulă cere rėgasă a consume, a preface și arangea cele cetite, cum albina cere rėgasă pentru împărțirea și arangierea sarcinei ce aduse, că la din contră népădiți noi ne disgustămă. Bună órá plugarulă, dacă ar lucra ți și nópte fără pausă, i s'ar stórcé puterile, slăbită ară perde voia și bucuria, din cară isvorescú sunete lirice cu „frunță verde“ la săpată de cucuruță în primăveră, și apoi imne religióse în vederea pómeloră matore dela culesă. Pe holda romănului, lucrulă e o plăcere ; câmpulă cu valea se îngănă în doine și daine. Aș dispărută agrăi cei muți, cu sclaviă din anticitate, și cu munca de silă din sece feudali. Totă așa învățatura, peste ce aduce folosă, mai procură o desfătare omulă de bună

simțu, și la rândulū seū sciința încă are poesia sa. Nemică bunū fără poesiă . . .

Celū cu presupunere și cu suspiționare, percurgēndū lista germană, va avisa la imposibilitatea de a ceti atâte miī de opurī de o parte, de alta la acea circumstanță, că aū lucratū împreună cu cei 35 de literați, încă 26 de editori, și de aici va face conclusiunea, că germaniī, departe de a compune o instrucțiune seū manuducere ca angliī, aū travestitū frumoșa intențiune englesă, prefăcēnd'o reclamū pentru librăriiile și editurile indicate, ceeace se dovedesce și cu timpulū publicării, că adecă și-aū alesū privilegiū de publicare chiarū acum ajunulū de crăciunū și de anulū noū, la cari sērbători germaniī aū datinā a face, în familiā și între cunoscuți, donațiunī de cărți bune.

Nu acceptāmū suspiționarea amintită. Ni se pare ridiculă chiarū și presupunerea că acei literați, lucēfēri pe ceriulū „poporului de filosofi“, s'ar putē îngagea la reclame. Soco-timū numai că germaniī, când nu se îndestulirā cu înșirarea unorū autori clasici din anticitate și moderni, fără aduserā unū magazinū cu negoțū multū, mai totū modernū și în precumpēnire de proveniință germană, atunci aū comisū o esepTORAțiune, seū pōte este chiarū grandomania, ce neīncetatū amenință a-ī molipsi, de când cu învingerile lorū din Francia.

Va fi așa, de óre-ce nu tóte învingerile suntū absolutū bune în consecințele lorū. Acēsta este consolațiunea celorū mulți fără de învingeri, între cari și noi. Noi, că suntemū o națiune mică, și că n'amū doritū undeva și n'amū încercatū veri o învingere pe atare terenū, nici față de unguri în Transilvania nici față de muscali în Basarabia, noi deci așa suntemū ținuți între marginile modestiei, în câtū ne simțimū competenți a judeca în cestiunea cu angli și nemți. Cu îndreptățirea dela modestiā, ne încumetāmū a susținē tesa cumcă lista anglă are preferințele următóre :

a ceti 100 de autori, e mai aprópe de posibilitate, decâtū a ceti 10 miī; apoi

Cine a cetitū 100 de autori nu are lipsă ca altulū să-ī recomande ce să citescă mai departe.

Eclecticī noi, nu parțialī, după ce fecerămū unū geniū angļu complimentele ce-ī detoriamū, ne ducemū acumă cu receruta curtenire la germanū, întru a recunósce că lista dēnsulū în butulū escepțiunilorū ce i se potū face, totuși conține dóue mominte instructive.

Unū momentū, că germanulū, prin acceptarea în listă a totū ce este — așa dīcēndū — seriosū și decentū, ajunse la o variațiune, carea corespunde la varietatea cea mare de gusturī în publiculū cetitorū. Din acestū esemplū, ce ni-’lū presintă germanulū în literarura universală, dacă este permisū să tragemū consecințe la mica nóstră literatură națională, vomū afirma, că până frațiī de peste munți mergū urmele lui *Eliade*, érá noi dincóci urmele lui *Georgiū Barițiū* carele „*primus nos duxit ad undas*,” până atuncī opurile române sūntū tóte vrednice de întrodusū în lista pentru cetitorī. Cu acésta credemū că se respunde la întrebarea cotidiană și stereotipă: ce cărți recomandați, că facemū o reuniune, unū cercū de lectură? Tóte sūntū bune!

Altū momentū este acelu moto, ce germanulū l’a pusū în fruntea scrierī sale: „Aparține la reforma ce intenționămū, pentru viéta nóstră familiară și națională, ca să împună fiăcărei case de dai-dómne, să-ī împună detorința a posede o mică bibliotecă alésă“.

Cu acestea vomū trece la bibliotecī.

Dr. *Georgiū Popa*.

(Va urma).

PEDAGOGIA ÎN ACADEMIA DE ȘCIINȚE DIN BERLIN.

Profesorulū și membrulū Academiei regescī de științe din Berlin, dlū *Dilthey*, într’unū tractatū „Despre posibilitatea unei științe pedagogice de valóre generală“, căruia i-a datū cetire

în una din şedinţele acelei Academii*) ȳice la unŭ locŭ : „Cultura, perfecţiunea, desvoltarea, fericirea omului, privitye dintr'unŭ punctŭ de vedere filosoficŭ mai înaltŭ, suntŭ ţinta tuturorŭ instituţiunilorŭ. Întru câtŭ însă Pedagogia e chiămată a face să se realizeze aceste stări, ea e ţinta supremă practică, la care trebuie să conducă Filosofia“. Amŭ citatŭ aceste cuvinte ale numitului profesorŭ şi academicianŭ pentru a face să se vadă importanţa, ce se dă Pedagogiei din partea savanţilor germani. Şi faptulŭ în sine, că în supremulŭ areopagŭ alŭ sciinţei germane s'a sulevatŭ cestiunea Pedagogiei încă e o dovadă din cele mai eclatante, că lumea învăţată din Germania se ocupă de Pedagogia cu unŭ interesŭ totŭ atâtŭ de viu, ca şi de celelalte sciinţe. De altmintrelea lucrulŭ acesta nu e nou, căci în Germania încă din secolulŭ trecutŭ şi în parte chiarŭ din secolulŭ alŭ şeptespredecelea cestiunile pedagogice aŭ fostŭ cestiuni de prima ordine, cu cari se ocupaŭ spiritele cele mai înalte şi cari făceau partea cea mai însemnată din opiniunea publică. Nu pŭte fi prin urmare nici o mirare, decât Pedagogia a ajunsŭ astăzi a fi considerată ca avându dreptulŭ şi ea de a se numera între sciinţe. Dlŭ *Dilthey*, făcându Pedagogiei onŭrea de a-i recunosce dreptulŭ acesta, distinge în modŭ favorabilŭ Pedagogia cultivată în şcola lui *Herbart* faţă de alte sisteme pedagogice, cari încă se bucură de bunŭ renume, precumŭ e d. e. sistemulŭ pedagogicŭ alŭ unui *Spencer*, *Bain* şi alŭ altora, — unŭ faptŭ acesta, pe care 'lŭ relevămŭ aici cu o satisfacţiune cu atâtŭ mai mare, cu câtŭ şi noi suntemŭ ataşaţi acelei şcole şi lucrămŭ acum de unŭ lungŭ şirŭ de ani la respândirea Pedagogiei Herbartiane între români.

În cele ce urmază vomŭ face o scurtă dare de sémă asupra interesantelorŭ aprecii, căroră dlŭ *Dilthey* dă expresiune elocuentă în citatulŭ seŭ tractatŭ, relativŭ la Pedagogia în generalŭ şi în specialŭ la Pedagogia şcolei lui *Herbart*.

*) A se vedé: Sitzungsberichte der Berliner Academie der Wissenschaften vom 19. Juli 1888.

Asupra dezvoltării istorice a Pedagogiei dlă *Dilthey* emite următoarele aprecieri pré juste. *Baco, Descartes* și soții loră aă întemeiată Didactica secolului ală șeptespredecelea, ale cărei idei fundamentale suntă : există ună mersă naturală ală formărei și dezvoltărei inteligenței și acela plécă dela experiență la adevăruri abstracte, dela limba viuă la regulile ei, dela împrejurimea imediată a copilului la orientarea lui în lume. Sistemulă acesta naturală de învățământă, dezvoltată mai departe prin *Comnen, Rousseau, Basedow* și *Pestalozzi* în secolulă ală optspredecelea, aă servită dreptă basă pe care între alții *Schwarz* și *Niemeyer* și-aă întemeiată sistemele loră de Pedagogiă. Dar în acele sisteme numiții pedagogi n'aă făcută decâtă a ordina și sistemisa esperiențele timpului anterioră dintr'ună punctă de vedere morală și a le aduce în nexă cu teoria așa numiteloră „facultăți spirituale“, despre cari dlă *Dilthey* cu totă dreptulă dice că, pe câtă timpă a servită ca basă Pedagogiei, acésta nu putea da pentru educațiune decâtă nesce îndreptări fórte superficiale și sterile. *Herbart* este, căruia 'i atribue și dlă *Dilthey* meritulă neperitoră de a fi delăturată pentru prima-óră acea teoriă netrebnică și a fi aflată basa psihologică pentru Didactica secolului ală șeptespredecelea și optspredecelea, făcendă astfelă începutulă unei Pedagogii sciintifice.

După-cum se scie teoria „facultățiloră spirituale“, ce dateză încă dela *Aristotelă*, a fostă înlocuită de *Herbart* prin o teoriă cu totulă originală, după care *ideile* se consideră ca forțe primitive, din ale căroră relațiuni celelalte fenomene ale vieții spirituale, adecă *sentimentele* și *nésuințele* și prin urmare și *voința* se desvóltă óre-cum ca consecuențe naturale. Amintindă de reforma acésta radicală, ce s'a întrodusă de *Herbart* în Psihologiă, d. *Dilthey* dice, că aceea, precum și adevărată este, a rezultată din necesitățile Pedagogiei; de óre-ce *Herbart*, ca pedagogă, în dezvoltarea teoriiloră sale psihologice a avută continuă înaintea ochiloră practica educațiunei și prin urmare din acésta a și primită cele mai pu-

ternice motive de a căuta baze sigure, științifice, pentru Pedagogia. Póte că împrejurarea acésta și e cauza, că ađi nu există Psihologia, carea ar fi în stare să facă Pedagogiei așa mari servicii ca Psihologia cultivată în școla lui *Herbart*. Se póte prin urmare susține, că numai cu privire la Psihologia *Herbartiană* s'a stabilită și adevărul, că Pedagogia are să devină o Psihologie aplicată, séu, după o altă versiune, că Psihologia este baza Pedagogiei.

Academicianul *Dilthey* însă, pe când recunoște, că teoria despre *idei* și în generală despre inteligență din Psihologia *Herbartiană* este o basă științifică deplină satisfăcătoare pentru Pedagogia, pe atunci observă, că unele părți din acea Psihologie și anume cele ce se referă la *sentimente* și *năsuințe*, nefindă încă deplină explorate, nu sântă până acum nici precisate de ajunsă: ună lucru prea naturală acesta, de óre-ce Psihologia empirică, tractată de școla *Herbartiană* după metoda științelor exacte, este una din științele cele mai tinere și pe baza principiilor deja stabilite i-se adaogă dîlnicū îmbunătățiri. Cătă pentru fenomenele, ce constituescă viața noastră spirituală, și nexulă loră causală, d. *Dilthey* nu se deosebesce aprópe întru nimicū de școla *Herbartiană*. Ast-felū și după dēnsulă viața spirituală constă din cunoscutele fenomene, ale căroră procese se condiționéză unele pe altele: *ideile* fiindă, prin cară cunoscemū realitatea, *sentimentele*, prin cară se arată valórea ce o dămū obiecteloră cunoscute, și *năsuințele*, în cară se termină seria, presentându-se ca totū atâtea tendențe de a obținé, de a realiza ceva.

Venindă acum la întrebarea: întru cătă e posibilă o știință pedagogică de valóre generală, d. *Dilthey* đice, că, pentru a deslega întrebarea acésta, trebuie să se distingă bine între aceea ce póte fi demonstratū în modū strictū științificū și prin urmare are o valóre recunoscută în generală, și între ceea-ce nū are valóre decătū într'unū cercū restrînsū. De valóre generală însă póte să fiă numai ceea-ce pretutindenea și în aceeași formă reese din natura generală a omulū. De

aci urmăză, că prescriptele formale ale Pedagogiei, ce-și au basa lor în Psihologie, va să ȃică în știința despre însușirile generale și preste totu egale ale sufletului omenesc sunt și trebuie să fiă recunoscute în generalu. În partea acosta prin urmare Pedagogia se pôte privi ca o știință de valore generală. Eară ce privesce conținutul culturei, ce prin educațiune e de a se da ómeniloru, Pedagogia trebuie să se acomodeze după instituțiunile, moravurile și vederile fiă-căru poporū, precum acelea s'au desvoltatū în decursul istoriei lui. Relativu la ținta educațiunei dlū *Dilthey* deci nu admite posibilitatea de a se stabili în Pedagogia nici o tesă de valore generală, pentru-că, după-cum afirmă, deși Etica prezintă formule și idealuri pentru educațiune, acelea însă nu sunt recunoscute de toți ómenii, judecata morală neavându o valore generală, precum are judecata logică și matematică.

Punctul din urmă este unicul punctu esențialu, în care dlū *Dilthey* se deosebesce de Herbartianii. Acestia, după-cum din Pedagogia sistemisată de ei se pôte vedé, punu dreptu țintă educațiunei: formarea în elevu a unui caracteru moralu-religiosu, care e postulatū de asemenea de Etica filosofică și de Doctrina religiunei creștine, fiindu consideratū ca idealul celū mai înaltū și mai demnu alū personalității omenesci și prin urmare ca unū idealu, care pentru valoarea sa absolută, intrinsecă, are să se realizese câtu numai se pôte în toți ómenii fără nici o deosebire. *D. Dilthey* însă, ca toți pozitivisti, neținându sémă de idealuri preste totu și prin urmare nici de idealul arătatū, pretinde, că ținta educațiunei are să fiă de a face pe elevu să obțină perfecționarea proceselor sale spirituale în coherența lorū naturală, pe basa culturei în mijloculū căreia trăesce, care e variată după timpū și locū și deci chiarū și la unulū și același poporū pôte să varieze în decursul istoriei lui.

Dar, precum este învederatū, punându-se educațiunei o ast-felū de țintă vagă și nedeterminată, tinerimea pôte să fiă

condusă în dezvoltarea ei de a-și însuși o cultură cu elemente și nemorale, după-cum cultura fiă-cărui poporū din orī-care timpū și locū conține și asemenea elemente. Și decă s'arū admite, ca să se întemple acēsta, apoi n'arū mai putea fi vorba de locū de a introduce îmbunătățirī și reforme în progresele moralū alū omenimeī: cultura istoricā ce s'a dezvoltatū și care e pe cale de a se desvolta, arū trebui să se privească în tōte eventualitățile ca bine dezvoltatā și prin urmare ca îndreptățită de a se transpune așa cum e asupra generațiunilorū tinere. Din cele ce precedū se pōte înțelege decī că, pentru educațiune e necesariū a se stabili o țintā idealā chiarū și în interesulū unei culturī adevērate, carea pe cātū trebuie să corespundā individualitățilorū particulare și naționale precum și scopurilorū vieții practice, pe atātū are să fiā calificatā și de a înălța demnitatea omenescā în posesoriī ei. Ce privește în specialū ținta idealā ce amū vēdūtū că școlā luī *Herbart* prefige educațiunei, trebuie să se însenme, că aceea e stabilitā în modū sciințificū în Etica filosoficā a acelei școle și decī, introducēndu-se în Pedagogiā, nu pōte să-i detragā aceleia nimicū din caracterulū ei sciințificū.

Termināndū darea de sēmā asupra tractatului academi-cianului *Dilthey*, nu putemū să nu adăugāmū aci câte-va cuvinte pentru cei-ce aū să se ocupe mai de aprōpe cu Pedagogia. După-cum e sciutū sciințele așa numite practice, precum e și Pedagogia, sūntū menite a produce anumite schimbări și îmbunătățirī în cercurile vieții la cari se referū. Despre Pedagogiā în specialū se pōte dice, că ea e pârghia cea mai puternicā, prin care e datū a se ridica școlēle la înălțimea misiunei lorū. Despre acēsta ne putemū convinge din experiența de tōte țilele, carea arată că, cu cātū în școlēle unei națiuni funcționează învățătorī și profesori cu calificatiune pedagogicā mai înaltā, cu atātū acele școlē staū la unū nivelū mai înaltū și cu atātū și prestațiunile lorū sūntū mai considerabile. De aci însă urmēzā, că cei mai de aprōpe, cari aū să se înterezeze de a lua notiță de starea Pedagogiei

și prin urmare de a profita de progresele ei, sîntu 6menii de școlă, sîntu înv6tătorii și profesorii, c6rora le este încredințată educațiunea și instrucțiunea tinerimeii. E dreptu, c6 nu numai cualificațiunea pedagogic6 este prin carea înv6tătorii și profesorii se punu în stare de a-și implini misiunea lor6. Pe l6ng6 acea cualificațiune ei trebuie s6 posed6 în m6sur6 c6t6 mai deplin6 și sciința și dexterit6țile, scurt6 t6te elementele de cultur6, ce au s6 le comunice elevilor lor6. Cualificațiunea pedagogic6. însă, carea conține în sine arta de a da, de a comunica altora cultur6, e necesar6 în 6re-care m6sur6 chiar6 și pentru profesorii, cari se ocup6 în aș6 numitele școle de specialitate numai cu propunerea de sciințe și dexterit6ți; ear6 pentru înv6tătorii din școlele primare precum și pentru profesorii din cele secundare se6 medii, cari au de a dota pe elevii lor6 cu cultur6 conform6 problemei educațiunei, acea cualificațiune le este de o necesitate at6t6 de mare, c6 f6r6 ea nu e cu putinț6 s6-și implinesc6 misiunea cu cunoșcinț6 de cauz6 prin urmare în mod6 sigur6 și cu deplin6 succes6. Eat6 cauza, pentru care națiunile cu c6t6 sîntu mai înaintate în cultur6 și prin urmare cu c6t6 sîntu în stare de a cunoșce mai bine și condițiunile progresului în cultur6, cu at6t6 și st6ruesc6 mai mult6, ca înv6tătorii și profesorii, chi6mați de a funcționa în școlele lor6, s6-și însușesc6 în m6sur6 c6t6 mai deplin6 cualificațiunea pedagogic6.

Ioan6 Popescu.

UN6 DOCUMENT6 ISTORIC6.

Din „*Memoriul6*“ d-lui I. St. Șuluții, e cunoscut6 sf6rșitul tragic6 al6 lui *Ioan6 Dragoș6*, comisar6 trimis6 de Kosuth la Moșii *Iancului* spre a lor6 îndreptare, precum însuși dice în documentul6, pe care 'l6 public6m6 mai jos6.

Dragoș6 a fost6 sf6șiat6 în Abrud6 tocmai de aceia, pe cari avea misiunea s6-și îndrepteze.

Cum înțelege elă *îndreptarea* se vede din documentul ce urmează:

POPORULUI ROMÂNŪ DIN ABRUDŪ ȘI DIN PREJURULŪ ACESTA!

În numele țării noastre ungare cu cuvântul prezidentului Lodovic Kosuth v'am spus că întru mărturisirea păcei și supunerii și credinței cătră țară și ocârmuirei, să depuneț armele, căci tóte ce ȓiseră se vor împlini și fără arele*) vóstre; și totuș s'au aflat ómenī, cari pre la șanțul din Buceș și Mihălenī cu mână armată făceau lógăre; decī cătanile țări au eșit din Zdrapti**) și au pornit la aceleaș locuri; Iar fiindcă ómenīi strigară pace și se páfugară, iar alții spuseră, că în Abrud și în Cămpenī aũ strigat poporul pace, cătanele întru aceiaș nădejde, că toți veți depune armele jos, s'au cărat la Abrud și aũ intrat fiind primiț cu bucurie de popor; Aici dară este ce mai mare pace, și cruțare, nimenea nu se vatēmă, însă arma trebuie să o dea la sedul orașului, decī toți arămații sătenī băgaț în samă bine, că de se va întemeia țara, de veți aduce armele înainte și veți fī linistiți nimică stricare nu veți avea, și deschidēndu-se calea în tóte părțile, veți putea merge spre căutarea traiului; pentru aceasta dară sătenī bărbaț grăbiț datoría vóstră a o împlini și apoi a vē căuta de treburile casei vóstre, — căci așa veți fī fericiți; Iar de veți asculta de amăgitorī nebunī, și vē veț înprotivi, și prin aceasta și la cei nevinovați veți pricinul pacoste, apoi veți fī urțiți și pedepsiți și de Dumneđcū și de țară.

Dat în Abrud 25 April (7 Maiū) 1849.

Ioan Dragoș m. p.

spre a vóstră îndreptare trimisū ablegat dietal.

Originalulū rēū păstratū alū acestui documentū, se află în posesiunea subscrisului. Elū e scrisū pe o jumėtate colă de hârtie, cu caractere cirile. Subscrierea e a lui Dragoșū însuși, ear textulū e scrisū de altă mână. Singura deosebire între transcrierea de mai susū și originalulū e că pe *oa* l'amū reproduș cu *o*, încolea amū păstratū până și erorile din pēnă și pe cele ortografice.

G. Sima alū lui Iónū.

*) Armele, eróre din pēnă.

Raport.

**) Comune situate în trecėtórea, ce duce din părțile ungurene la Abrudū.

Raport.

LITERATURA POPORALA.

COLINDE*)

I.

Ast-ai Dómna, bună-î Dómna,
Ioghină, Ioghină Dómne!

Că ea binî s'o socotitû:

Ioghină, Ioghină Dómne!

Doi boi, bibolî prinsu-s'o,

Ioghină, ş. a.

La munte eşitu-s'o,

Muntele aratu-l'o,

Câtû lungişû câtû curmedişû,

Dar' mai multû îi pe lungişû.

Brézdă negră trasu-s'o,

Grâu roşu vărsatu-s'o,

Mândră holdă coptu-s'o,

La paiû totû cam trestioasă

Şi la spicû cam sălcioasă.

Asta-î Dómna, bună-î Dómna,

Că ea binî s'o socotitû:

Mândră clacă strînsu-s'o

Totû de junî, de fete mari.

Fetele mărunchi tăia,

Ear junii snopii lega

Alţii clăile punea,

Alţii pe caré 'ncărca,

Alţii la şură-lû ducea,

Alţii stoguri ilû făcea.

Asta-î Dómna, bună-î Dómna,

Că ea binî s'o socotitû:

'Mblătitori băgatu-s'o

Şi grâu imblătitu-l'o;

După ce l'aû vënturătû,

In saci largi mi-l'o turnatû,

Pe caré l'o d'incărcatû,

La móră o alergatû

Grăulû de l'o măcinatû,

Dusu-l'o, adusu-l'o

Mândrii colaci făptu-s'o:

La nănaşi dintr'o gălétă

Şi la finî din trei deodată

Şi noue unulû frumosû

Cu peliţa lui Christosû

Şi ne pare că-î acesta.

II.

Ce te-ai Domnû bunû veselitû,

Mândră masă 'mpodobitû,

Mândră masă de mătasă.

Dar pe masă ce ți-ai pusû?

Pusu-ți-ai colaci de grâu,

Cam pintre colaci de grâu

Pusu-ți-ai vase cu vinû,

Cam pintre vase cu vinû

Pusu-ți-ai păhare pline,

Cam pintre păhare pline

Pusu-ți-ai luminî aprinse,

De lumin' ca sórele,

Ca sórele cu raşele

Şi ca luna cu lumina.

Ca şi d'altă bucuriă,

Cam mai mari de-a cununa

Şi mai mici de-a boteza,

Pintre cerû şi pintre ingeri

Susû în pórtă raiului,

De-a dirépta Tatălui

Şi-o 'nchinămû cu sănătate.

*) Culese în cómuna Gârbova-de-susû, lângă Aiudû.

III.

Măru-î mărgăritu,
 Măndru-î înflorit
 Totu cu flori de-argintu.
 La vėrvuțu de mēru
 Ceî golonî(?) vineți
 Că-sū feciorii gazdii,
 Fire-arū sănētoși.
 Mai în josū pe mēru
 D'albe limpregiōre(?),
 Că-sū fetele gazdii,
 Fire-arū sănētose.
 Mai în josū pe mēru
 Verigă de aurū,

Jupănēsa gazdă,
 Fire-arū sănētōsă.
 La trupinî de mēru
 Păhărelū de-argintū,
 E jupānulū gazdă,
 Fire-arū sănātosū.
 Jur, prejur de mēru
 Iederă mērunță,
 Bunētate multă
 Lorū a tuturorū
 Fire-arū sănātoși
 Veseli și voioși.

IV.

Ferice de cestū domnū bunū,
 Elū trii fiî că și-o d'avutu,
 Elū bine i-o d'invētatū:
 Unulū merge cu plugulū,
 Unulū paște oile,
 Unulū sapă viile,
 Totū săpāndū și d'ingropāndū
 Dumnedeū i-o dārunitū
 Totū o vițā de d'aurū
 Și s'o 'nvētatū bunū faurū.
 Și deū elū că-și mai făcea
 La celū frate pēcurarū
 Totū unū fluierū de d'aurū.
 Încātrāū cu oi pornea
 Cu fluieru că-și dicea,
 Totū codru că-și legāna;
 Cāți păstorî că mi-lū vedea
 Toți bine că-lū întreba:
 — „Cine ție ți-o făcutū
 „Cesta fluierū de d'aurū?
 — „Cine mie să mi-'lū facă?

Da celū frate bunū faurū,
 Care lucră la d'aurū“.
 Și deū elū că-și mai făcea
 La celū frate plugărelū
 Totū unū pluguțū de d'aurū.
 Încātrāū cu plugū pornea
 Tōte cōste lumina.
 Cāți plugarî că mi-lū vedea
 Toți bine că-'lū întreba:
 — „Cine ție ți-o făcutū
 Cesta pluguțū de d'aurū?
 — Cine mie sē mi-lū facă?
 Da celū frate bunū faurū,
 Care lucră la d'aurū“.
 Ș deū elū că-și mai făcea
 Larionū(?), la țile mari,
 La d'albele bisericî,
 La sîntele Duminecî,
 La galbine prescurele,
 La galbine luminele.

alū lui Iōnū.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 376/1889.

Procesú verbalü

alü comitetului Asociaþiunei transilvane pentru literatura romänü și cultura poporului romänü, luatü în ședinþa dela 14 Decembre n. 1889.

Președinte: George Bariþü. Membrii preșenþi: Parteniu Cosma, I. St. Șuluþü, I. Popescu, Ioanü G. Popü, Dr. Il. Pușcariü, vice-președinte, I. V. Russu, E. Mäcellariü, Ioanü Hannia, I. Creþu, N. Toganü, bibliotecarü, Nicanorü Frateșü, controlorü, G. Candrea cassarü.

Secretarü: Dr. I. Crișianü.

Nr. 147. Prin mijlocirea d-lui președinte, G. Bariþü, s'aü donatü pe séma bibliotecei Asociaþiunei din partea d-nei Hermina Sentz, väd. după fostulü directorü alü academiei de drepturi din Sibiiü, Dr. A. Sentz, membru onorarü alü Asociaþiunei, urmätórele cärfi:

1. *Helfert* Freih. v. Der wiener Parnasz im Jahre 1848. Wien 1882, (1. v.);

2. *Commission* für slavische juridisch-politische Terminologie: Iuridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Österreichs. Wien 1850. (1. v.);

3. *Sentz Dr. A. Schaguna* A. v. Compendium des kanonischen Rechtes der einen heil. allg. u. apost. rom. Kirche. Hermannstadt 1868 (3. v. 3 es.);

4. *Polizu - G. Bariþü*: Vocabularü romänö-germänü. Brașovü 1857 (1. v.);

5. *Tafel-Osiander-Schwab*. Griechische Prosaiker in neuer Uebersetzg. Stuttgart 1827/29 (3. t. 3 v.);

6. *Molnar* v. Müllersheim: Deutsch-Walachische Sprachlehre. Hermannstadt 1823 (3 Aufl. 1 v.);

7. *Stamatü* T. Vocabularü de limba germänä și romänä. Iași 1852 (1. v.);

8. *Actele* sobórelorü bisericii gr. res. din Ardélü din anii 1850 și 1860. (1. v.);

9. *Sänta scripturä* a vechiului și noulü Testamentü, ediþiunea societäþii biblice pentru Britania și streinätate. Pesta 1873 (1. v.);

10. *Șaguna* A. b. Biblia. Sibiiü 1856, 1858 (2. t. 2. v.)

11. *Gallü* I. Dr. Regulamentü de procedura civilä. Traducere. Pesta 1869 (1. v.);

12. *Cook* X. N. Ambigu Transil. Kronstadt 1880 (1. v.);

13. *Şaguna A. b.* Manuală de studiul pastorală. Sibii 1872 (2. v. 2. es.);
14. *Şaguna A. b.* Anthorismos (1. v.);
15. *Barîţiu G.* Catechismul calvinesc. Sibii 1879 (1. v.);
16. *Sentz Dr. A.* Der Wirkungskreis der Urbarialgerichte in Siebenbürgen. Hermannstadt 1858 (1. v.);
17. *Şaguna A. b.* Elementele dreptului canonic ală bisericeî dreptredincióse res. Sibii 1854 (1. v.);
18. *Articuli dietales novellares annorum 1791—1792.* Cibinii (1. vol.);
19. *Şaguna A. bar.* Enchiridionă saă carte manuale de canóne. Sibii 1871 (1. v.) (Ex. Nr. 377/1889).

— Cu mulţumită spre sciinţă, avëndă a se adeveri primirea. Cărţile se transpună bibliotecarului spre înregistrare. Esemplarele duple se transpună biblioteceî corpului didactică dela şcolă Asociaţiunei.

Nr. 148. Dela academia de sciinţe ces. din Viena, aă sosită pe séma biblioteceî Asociaţiunei următoarele publicaţiuni:

1. *Sitzungsberichte* phil. hist. Cl. Bd. 117. 118.
2. *Sitzungsberichte* math. natur. Cl.
- a) I. Abth. 1888 N 6—10; 1889 N. 1—3;
- b) II. " a " " 8—10; " " 1—3;
- c) II. " b " " 8—10; " " 1—3;
- d) III. " " " 7—10; " " 1—4;
3. Register Nr. 12.
4. Denkschriften math. natur. Bd. 55;
5. Archiv für Kunde Östr. Geschichtsquellen Bd. 74 Hälfte I—II. (Ex. Nr. 352/1889).

— Spre sciinţă. Se constată, că primirea publicaţiuniloră înşirate s'a adeverită pe cale presidială, conformă condiţiunii puse de cătră librarulă academieî.

Nr. 149. Comitetulă „Reuniunei române de cântări din Sibiiă“ cere a se pune la dispoziţiunea numiteî reuniuni, pentru probele ei, sala cea mare din edificiulă şcoléi de fete a Asociaţiunei, oferindă clavirulă sêu, afară de timpulă probeloră, pentru serviţiulă şcoléi. Probele s'au obicinuită a se ţiné de 2 oră pe săptămână, séra dela 6—8 óre. (Ex. Nr. 357/1889).

— Comitetulă, neputându-se abate dela conclusulă sêu dto. 21 Novembre 1887 relativă la întrarea în înstitută a persóneloră, cară nu aparţină aceluia, regretă a nu puté satisfice cererea „Reuniunei române de cântări din Sibiiă“.

Nr. 150. I. Lupană, măestru ciobotară în Orăștie, se rĂgă pentru unĂ ajutorĂ (Ex. Nr. 360/1889).

— Cererea măestrului I. Lupană nu se pĂte considera, nedis-punĂndĂ Asociaținea de ajutĂre pĂntre mĂestri, ci numai pentru invĂțĂcei, pre lĂngă condiționile cuprinse în respectivele publicaționi de concursĂ.

Nr. 151. I. Petruțiu, locuitorĂ în Șepreușiu, se rĂgă pentru unĂ stipendiu de 50 fl. pe sĂma ficei sale, MĂriĂra Petruțiu, adĂpostitĂ în internatulĂ șĂcolei Asociaținei. (Ex. Nr. 365/1889).

— Elevei din internatulĂ împreunatĂ cu șĂcola Asociaținei, MĂriĂra Petruțiu, i-se liberĂzĂ, pentru anulĂ scol. curentĂ, unĂ stipendiu de 50 fl. v. a., creatĂ din suma votatĂ în acestĂ scopĂ de institutulĂ de creditĂ și economii „Albina“ din Sibiu.

Nr. 152. FostulĂ directorĂ alĂ despĂrțemĂntului IV. (S. Se-beșĂ) alĂ Asociaținei, dlĂ Piso, subșterne spre revisuire proto-colulĂ adunĂrei generale a despĂrțemĂntului, ținutĂ în RĂhĂu la 1 Novembre a. c. precum și protocolulĂ subcomitetului dela 23 No-vembre a. c. dimpreunĂ cu suma de 93 fl.

Din protocolulĂ adunĂrei generale se vede :

a) cĂ raportulĂ subcomitetului despre activitatea sa în decursulĂ anului trecutĂ, precum și raportulĂ cassarului, despre starea cassei despĂrțemĂntului, s'au luatĂ spre șciințĂ; cassarului i-s'a datĂ abso-lutorulĂ, affĂndu-se cassa în bunĂ ordine;

b) s'au votatĂ din banii disponibili și din cei intrați cu oca-siunea acestei adunĂri dela binefĂcĂtori 2 ajutĂre Ă 40 fl. pentru 2 studenți sĂraci din despĂrțemĂntĂ;

c) s'a cetitĂ o disertațione „Despre miseriile la poporulĂ ro-mĂnĂ“ de Z. MureșanĂ;

d) cĂ aĂ intratĂ :

1. taxe dela membrii ordinari 60 fl.

2. „ „ „ ajutĂtori 31 fl.

3. „ pentru diplome 2 fl.

4. Contrib. dela binefĂcĂtori 20 fl. 28 cr.

e) cĂ s'a reconstruitĂ subcomitetulĂ, alegĂndu-se :

1. directorĂ D. DavidĂ;

2. membrii ordinari în comitetĂ : I. Oncescu, Z. MureșanĂ, S. MedeanĂ, I. Moga, I. DrocĂ și Dr. I. Mihu.

3. membrii suplenți : I. Savu și S. Roșu.

f) cĂ cu eruarea locului și fixarea timpului pentru proxima adunare generalĂ a despĂrțemĂntului s'a incređutĂ subcomitetulĂ.

Din protocolul subcomitetului se vede :

a) că nouă alesul directorul, dl. Danilă Davidu, strămutându-se cu locuința în Orăștie, ar fi declarat fostul director, că declină dela sine oficiul de director, ear subcomitetul cere ca cu agendele direcționale să se încredă, până la proxima adunare generală, unul din membrii ordinari ai subcomitetului, care-și are locuința în S. Sebeșu ;

b) subcomitetul, reflectându la proiectul acestui comitetu relativu la o nouă arondare a despărțemintelor Asociațiunei, propune unele modificări în numitul proiectu. (Ex. Nr. 366/1889).

Se adeverește primirea sumei de 93 fl. cu aceea, că membrii de nouă înscriși voru primi diploma de membru numai după ce voru obține aprobarea adunării generale a Asociațiunei. Concluzul, prin care se crează din sumele întrate dela membrii ajutători și dela binefăcători, precum și din unii bani, de cari dispune despărțemintulu din trecut, 2 stipendii à 40 fl. se aprobă cu aceea, că On. Direcțiune să arete fără întârziere cifra sumei, de care dispune din trecută cassa despărțemintului.

Reconstruirea subcomitetului se ia la cunoscință și noulu directoru, dl. D. Davidu, deși nu se mai află cu locuința în centrul despărțemintului, e învitatu a provede oficiul, ce i-s'a încredințatu, până ce adunarea despărțemintului, ca foru competentu (conf. §. 12 și 13 din regul. mijl.) va lua măsurile de lipsă pentru îndeplinirea acelu oficiu eventualu prin altă persónă.

Asupra propunerilor pentru modificarea proiectului pentru o nouă arondare a despărțemintelor Asociațiunei, comitetulu va reveni la timpul se, după ce voru întra înformațiunile așteptate dela toate despărțemintele Asociațiunei.

Nr. 153. Comisiunea exmisă cu datulu 9 Iuliu a. c. Nr. 175 cu însărcinarea de a censura socotelele de pe anul scol. 1888/9 a școlei de fete a Asociațiunei și adevă de pe timpul din 1 Iuliu 1888 până în 7 Iuliu 1889, raportéză asupra stării numitelor socotele.

Pe basa unei esaminări detaiate se constată, că în decursulu timpulu menționatu mai susu au fostu :

a) Percepțiunile	fl. 15,623.09
b) Erogațiunile	„ 15,548.71
a) remasă decă unu saldă în favorea cassei de	fl. 74.38
S'au ridicatu însă dela instit. „Albina“ suma de	fl. 1250.—
Și s'au cumpăratu 23 □ lemne (à 9 fl.) pentru	
anulu scolaru următoru cu fl.	„ 207.—
Cu totulu s'a erogatu dar încă și suma de	fl. 1457.—

De aci vină a se subtrage :

1. Saldulă cu	fl.	74.38
2. 11□ lemne (ă 9 fl.) cumpăr. pro 1888/9 cu „	„	99,—
3. Restanții la eleve pro 1888/9 cu	„	299.44
4. Investițiuni cu	„	384.68
5. Interese dela „Albin'a“	„	13.40
	în totală fl.	<u>870.90</u>

S'a realizată deci față de dificitulă preliminară pe 10 luni cu suma de 1377 fl., ună dificită numai de 586 fl. 10 cr. pe 12 luni. (Ex. Nr. 374/1889).

— Spre sciință. Direcțiunei dela școlă civilă de fete cu internată a Asociațiunei, aflându-se rațiociniulă în ordine, i-se dă absolutorulă pentru gestiunea anulă scol. 1888/9.

Nr. 154. Comisiunea exmisă sub Nr. 342 a. c. subșterne în conformitate cu însărcinarea primită ună preliminară de budgetă, în sensulă căruia, pe basa rațiociniulă pentru anulă scolară 1888/9, și presupunându 40 eleve interniste, cu alimentarea în propria regiă, pe anulă scol. 1889/90. pe timpulă dela 1 Iuliu a. c. până 30 Iuniu 1890 : se preliminară :

a) percepțiunile cu 10,154 fl. 38 cr.

b) erogațiunile cu 10,739 fl.

prin urmare Asociațiunea va avă să subvenționeze școlă sa de fete în anulă acesta cu fl. 584.62 din colectele ce incurgă spre acestă scopă.

Aceeași comisiune, răspundendă la însărcinarea de a cerceta : „dacă s'a obținută séu nă în anulă espirată vre-ună câștigă prin luarea în regiă propriă a alimentațiunei în internatulă școlăi“, arată, că s'a obținută ună câștigă considerabilă. După rațiociniulă d-rei directore a institutuluiă alimentaarea condusă de dënșă a costată în totală, inclusive simbria bucătăresei și a celor 2 servitore dela bucătăria suma de 4920 fl. 13 cr. alimentându-se cu acesta sumă 55 persone și cădendă astfel pe 1 persónă 89 fl. 46 cr. pe ană (10 luni), ear pe di (socotindă 10 luni) cam 30 cr.

Din contra alimentatorulă din anulă premergătoră, alimentându măi puține persone, a primită pe 10 luni (dela 1 Septemvre 1887 — 30 Iuniu 1888) 6179 fl. 30 cr. ear pe lunile Iuliu și Augustă 1887 s'a plătită viptulă persóneloră din internată cu 100 fl. 80 cr. ; s'a spesată în anulă numită deci în totală suma de 6280 fl. 10 cr. pe alimentațiune.

Alimentaruluiă din cestiune i-s'a plătită pentru fiă-care persónă căte 42 cr. la di, ear pe 10 luni căte 126 fl. Pentru cele 55 persone

alimentate în anul trecut în regiă proprieă alimentatorului trecut ară fi primită pe 10 luni à 126 fl. suma de 6930 fl.; în alimentarea proprieă s'au proveđută aceste persoane numai cu 4920 fl. 13 cr. Diferința dintre aceste două sume de 2009 fl. 87 cr. se pôte considera de câștigul, ce 'l-a obținut Asociațiunea în anul școl. 1888/9 prin aceea, că alimentațiunea s'a luată în regiă proprieă.

Fiindă meritul pentru obținerea aceluî câștigă în prima liniă a d-rei directore, Elena Petrașcu, carea, pe lângă multele sarcini împreunate cu postulă sêu, și pe lângă prevederea limbei franceze, care studiă a adusă școlêi ună venită de 434 fl. s'a resolută a lua asupra și conducerea alimentării și a făcută tôte cu zelă și devotamentă: comisiunea propune ca, în consonanță cu propunerea făcută de direcțiunea școlêi cu dto 9 Iuliu a. c. d-rei E. Petrașcu să i se voteze mulțumită pentru zelulă, cu care a condusă alimentațiunea în regiă proprieă în internatulă împreunată cu școlă Asociațiunei. (Ex. Numărulă 369/1889).

— Budgetulă școlêi cu internatulă a Asociațiunei pentru anul școlară 1889/90 se stabilește întocmai cu proiectulă subșternutulă de comisiunea esmisă.

Comitetulă, luândă cu plăcere actă despre starea alimentațiunei, de cândă acêsta s'a luată în regiă proprieă, precum și despre meritulă, ce compete în privința acêsta d-rei directoreă, Elena Petrașcu, 'i votéză acêsteia mulțumită pentru zelulă, cu care a condusă alimentarea în regiă proprieă în internatulă împreunată cu școlă Asociațiunei.

Nr. 155. În legătură cu cele cuprinse la punctulă precedentă, și plecândă dela motivele, pe care se întemeiază partea a doua din concludsulă luată la acelu locă, se decide :

D-rei directore, Elena Petrașcu 'i se votéză, în considerarea osteneleloră sale din anulă trecută școlară în interesulă școlêi și ală internatulă, o remunerațiune de 200 fl. care sumă se asemnêză la cassa Asociațiunei spre plătire din colectele, ce încurgă pentru acoperirea trebuințeloră școlêi Asociațiunei.

Sibiiă, d. u. s.

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. I. Crișiană m. p.
secretară II.

Verificarea acêstui procesulă verbală se încrede d-loră : Ioană Hannia, Iosifă St. Șuluțiu, I. Crețu.

S'a cetită și verificată, Sibiiă la 12/24 Decembre 1889.

I. St. Șuluțiu m. p.

Ioană Hannia m. p.

Ioană Crețu m. p.

Nr. 381/1889.

Procesul verbal

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 21 Decembre n. 1889.

Președinte: George Barițiu. Membrii prezenți: I. V. Russu, Dr. I. Pușcariu, v.-preș. P. Cosma, E. Măcellariu, I. Hannia, Ioan Popescu, I. G. Popu, G. Candrea, căsar, Nicanoru Frateșiu controloru. N. Toganu, bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 156. Secretarul II. raportază asupra petițiilor pentru ajutorare, cari au intrat la comitetu în urma concursului de sub Nr. 311, de dto 4 Octombore a. c.

Anumitu: La ajutoarele de câte 25 fl. cuprinse în concursu sub Nr. II, menite pentru învetaei de meserii, au intrat 22 cereri.

Între concurenți se află 1 curelaru, 2 rotari, 2 masari, 1 cococar, 2 lacatari, 3 croitori, 7 fauri, 3 cismari și 1 șelaru.

Avendu în vedere felulu meseriei, calificațiunea, sporulu în meseria începută și împregiurările familiare: precum familii forte numeroase, stare de orfanu ș. a.

— Cele 4 ajutoare se votează învetaeiloru:

1. *Emericu Păpucu* din Vargyas, masaru în Brașovu, orfanu de tată; 2. *Teodoru Bestelău* din Lupșa, fauru în Turda, din părinți forte săraci, mai avendu unu frate la meserie; 3. *Valeriu Nagy* din Sibiu, lacataru în Sibiu, orfanu de tată; 4. *Ioan Radu* din Valhidu, masariu în Elisabetopole, orfanu de tată.

Nr. 157. La cele 2 ajutoare à 20 fl. v. a. pe anu (pos. I. din concursulu amintitu la Nr. precedentu) din fundațiunea „Tofalena” menite pentru tineri descendenți din vre-o familie de ale fostei comune „Tofaleu”, cari ar voi să învețe vre-o meserie ore-care, a intrat o singura petițiune, anumitu dela Ioan Moldovanu, nascutu în Erneiulu-mare, de prezentu ucenicu de cismaria în M.-Oșorhei; tatalu numitulu tineru se trage din fosta comună „Tofaleu” și se află aci cu locuința în Varhegy.

Fiindu cererea prezentată instruată în sensulu condițiilor din concursu:

— Unulu din ajutoarele de fl. 20 v. a. din fundațiunea „Tofalena” se votează numitulu tineru Ioan Moldovanu, cismaru în M.-Oșorhei.

Ajutorulu alu doilea din aceeași fundațiune, neputendu-se conferi, suma de fl. 20 se adauge la fondu.

Nr. 158. La cele două ajutóre à 100 fl. v. a. de sub Nr. III. din concursù, pentru tineri, cu preferință din munții apusenî ai Transilvaniei, cari arù voi a se perfecționa în o măestrie de lem-năria mai perfecționată (facerea de cruci și colonade, învêlîse de case după sisteme moderne, sculptură în lemnù séu strugăria mai perfecționată), a întratù o singură cerere.

Avëndù în vedere, că singurulù concurentù, ca rotarù, nu întrunescè condițiunea esențială de a profesa o meseriă mai perfecționată în lemnù, și că ast-felù de astădată nu se află concurenți, căroro să se pótă conferi aceste ajutóre:

Pentru cele 2 ajutóre à fl. 100 v. a. amintite mai susù, se escrie concursù de nou.

Nr. 159. La propunerea cassarului Asociațiunei, a d-lui G. Candrea, estrasulù contulù curentù, ce-lù are Asociațiunea la institutulù „Albina“, încheiatù cu 30 Iuniu a. c. consunândù cu cărțile Asociațiunei (Ex. Nr. 373/1889).

— Servesce spre sciință.

Nr. 160. Aù întratù la comitetù taxe de membrii și de diplome dela:

Porțiusù Florianù în Rodna-vechiă 5 fl. pro 1889; Moasilù Dr. Const. în Năsëudù 2 fl. 50 cr. pro 1889; Coșbucù Leonù în Leșiù 5 fl. pro 1888; Poruțù Ioanù în Buda-Pesta 5 fl. pro 1889; Micu Simeonù în Alba-Iulia 5 fl. pro 1889; Radu Dr. Seb. în Blajù 5 fl. pro 1888; Tanco Dr. Paulù în Nasëudù 5 fl. pro 1889; Cherebețù Petru în Dejù 5 fl. pro 1888; Mihali Dr. Teodorù în Dejù 5 fl. pro 1888; Hossu Ioanù în Restolcù 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă; Mureșanù Șiregënulù P. în Dejù fl. 5 pro 1888; Romanulù Ioanù în Draga-Vilma 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă; Furcovici Mihailù în Ilanda-mare 5 fl. pro 1888 și 1 fl. pe diplomă, Hermanù Teodorù în Dejù 5 fl. pro 1888; Cheresteșù A. în Dejù 5 fl. pro 1888; Dr. Triponù G. în Dejù 5 fl. pro 1888; Laszlo I. P. în Zlatna 5 fl. pro 1888; Mărincașù Vasile în Pria 5 fl. pro 1889; Medanù A. în Șomcuta-mare 5 fl. pro 1889; Furdui S. Alba-Iulia 5 fl. pro 1889; Prie C. în Săcădate 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Dr. Monda A. în Sângeorgiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Șandorù Anastasia în Cuiేశdiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Oltënu P. în Cuiేశdiù 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Crișianù E. în Reghinù, Barbù Elena în Reghinù, Lupù Z. în Hodacù, Têrnovënu A. în Hodacù, Racoțianù I. în Ibănesci, Cămpënu E. în Vărviz și Uilăcanù P. în Reghinù à 5 fl. pro 1889;

Nicolescu A. în Meșterhaza 10 fl. pro 1888/9; Dr. Todea A. în Reghină, Todea Sabina în Reghină, Barbă Severă în Reghină, Dr. Ceușană A. în Reghină, Șagău G. în Idicelă, Olténú D. în Murereni, Popescu I. în Toplița, Aronă I. în Brașovă à 5 fl. pro 1889; Ioană Velea în Dejă, Antonă D. în Sibiiă, Foica D. în Sibiiă, Ghibu Ioană în Sibiiă, Popa Isaia în Ocna, Dr. Russu Octav. în Sibiiă, Russu Ioană în Sibiiă, Voilénú M. în Sibiiă à 5 fl. pro 1888; Baiulescu B. în Brașovă, Filepă G. în Tășnadă à 5 fl. pro 1889; Munténú I. în Hațegă, Popă Bociată A. în Grădiște, Trimbiță N. în Grădiște, Ianza I. în Hațegă, Pasca C. în Zeicani, Rațiă I. în Hațegă, Serafină A. în Hațegă, Popovică B. în Hațegă, Șoica Maria n. Macaveiă în Bucium-Poeni, Societatea „Arama la S. Treime“ în Buciumă, Danciă A. în Bucium-Șasa à 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Poruță I. în Cămpeni, Macaveiă Aronă în B.-Șasa, Candrea Doba N. în B.-Poeni, Jurchesculă Lares în Abrudă, Băieșană N. în Bucium-Isbita, Ciura Iosifă în Bucium-Șasa, Fornade T. în Ofenbaia, Hermană Lövi în Ofenbaia, Munténú I. în Ofenbaia, Danciă I. în Ofenbaia, Macaveiă I. în Bucium-Șasa, Naică I. în Bucium-Șasa, Lupă G. în Bucium-Poeni, Gosa P. în Lupșa, Furdă Romulă în Cămpeni, Dr. Preda V. în Cămpeni, Dr. Chisbacă A. în Buciumă, Cirlea M. în Abrudă à 5 fl. pro 1889; Societatea „Concordia“ în Buciumă, Nicola G. în Albacă pro 1888 à 5 fl.; Germană I. în Bradă 2 fl. 50 cr. pro 1889; Alesandrescu Cormoșă E. în Mező-Capușă, Bozacă G. în M.-Méhes, Codarcea M. în M.-Rúcs, Codarcea C. în M.-Bandă à 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă; Moldovană S. în Turda, Voda A. în M.-St. Paulă, Popă Simionă în Aranyos-Lona-Ghereș, Solomonă N. în M.-Ludoșă, Turcă B. în M.-Capușă, Mană I. în M.-Rúcs, Moga Vasilie în M. Ludoșă, Catană C. în M. Ludoșă, Vlăduță Iul. în Turda, Tomasă N. în Grindă à 5 fl. pro 1889; Munténú E. în Sibiiă pro 1888/9 10 fl.; Dr. Roșca R. în Sibiiă și Dr. Calefariă N. în Seliște pro 1889 5 fl.; Andreescu I. în Sibielă, Dr. Liviă de Leményi în Seliște, Mircea R. în Seliște, Indrieșă P. în Vale à 5 fl. pro 1889, și à 1 fl. pe diplomă, Pușcariă I. cav. în Budapesta 5 fl. pro 1889; Munténú G. în M.-Cseke 10 fl. pro 1888/9; Bunea A. în Sibiiă 5 fl. pro 1888; Dr. Bunea A. în Blajă 10 fl. pro 1888/9; Popă Stefană în Blașă 10 fl. pro 1888/9; Păcurariă A. P. în M.-Ilia și Moldovană N. în Blajă à 5 fl. pro 1889; I. G. Popă în Sibiiă 10 fl. pro 1888/9; Germană I., Dr. Grama A., Hossu Iosifă, Simionă Popă, M. I. Moldovană, Silvestru N. Itoră, Olténú V., Vancea G., Vlassa E., Vestemenă A., Turcă D., Varga I., Turcă B., Papiă A., Bota P. A. toți în Blajă à 5 fl.

pro 1889; Dr. Popă A. în Blajă 5 fl. pro 1889, și 1 fl. pe diplomă; Viciu A. și Bărbat G. în Blajă à 5 fl. pro 1889; Faură I. Craiova ajutoră fl. 33.08; Popa I. în Sibiu 5 fl. pro 1889; Dr. Olariu N. în Sibiu 10 fl. 1888/9; Moțu I. în Deva 100 fl. m. p. viață. Dima N. în Hunedóra, Fulea T. în Hunedóra, Hossu F. Longhină în Deva, Elena Popă-Hossu Longhină în Deva, Daniilă G. în Hunedóra, Stoichiță N. în Hunedóra, Oprea G. în Hunedóra, Chirca S. în Hunedóra, Dima Ales. în Hunedóra, Decenu G. în Sibiu, Cosma Maria în Sibiu, Berinde G. în Seini à 5 fl. pro 1889 și 4 fl. pe diplomă, Găroi N. în Zernești 100 fl. m. pe viață și 1 fl. pe diplomă, Dragomir S. în Gurasada, Domșa G. I. în Răchisă, Orașu S. în Șimleu, Dragomir A. în Zălaș, Papiriu P. V. în Ciurerna, à 5 fl. pro 1889; Papă I. în Vașcăpău 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă, Papă T. în Ortelecu 5 fl. pro 1889, Trifă Tită în Brebi 5 fl. pro 1889, și 1 fl. pe diplomă, Cosma A. în Șimleu, Butnariu Zosimă în Brașovă, Cherebeș P. în Cățicău à 5 fl. pro 1889, Barițiu Ieronimă în Sibiu, Dr. Russu Octaviană în Sibiu à 5 fl. pro 1889; Popă A. în M. Lapoșu 5 fl. pro 1890; Comuna pol. Răheu, Oncescu I. în Răheu, à 5 fl. pro 1889; Medeană S. în Sebeșu 5 fl. pro 1889 și 1 fl. pe diplomă, Mureșanu Z. în Sebeșu 5 fl. pro 1889; Savu Mat. în Sebeșu 5 fl. pro 1889; Moga E. în Sebeșu 6 fl. pro 1889; Moga E. în Sebeșu 6 fl. pro 1889; Dănilă Davidă în Sebeșu 10 fl. pro 1888/9, Comuna p. Săsciori 5 fl. pro 1889, Morariu St. în Săsciori 5 fl. pro 1889; Comuna p. Pianulă inf. 5 fl. pro 1889; Savă Sabină în Pianulă inf. 5 fl. pro 1889;

— Spre știință.

Nr. 161. La cererile, ce 'i-s'au făcută din mai multe părți, comitetulă decide

— Organulă Asociațiunei transilvane „Transilvania“ va apăre, începându cu primulă numără din anulă viitoră 1890, în formată 8° mare, purtându fiă-care numără învelișă, și va fi scrisă după ortografia stabilită de Academia română.

Sibiu, d. u. s.

George Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioană Crișiană m. p.
secretară II.

Verificarea acestui procesă verbală se încrede d-loră: Elia Măcellariu, P. Cosma, Ioană G. Popă.

S'a cetită și verificată, Sibiu la 23 Decembrie 1889.

Elia Măcellariu p. m.

Partenie Cosma m. p.

I. G. Popă m. p.